

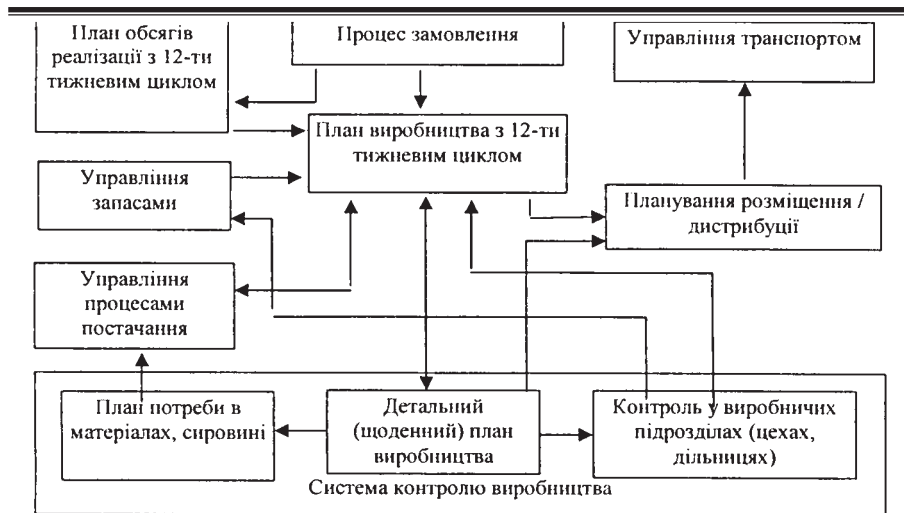

Рис. 2. Система управління виробництвом продукції

Як видно з рис. 2, план обсягів реалізації, план виробництва, план потреби у сировині, матеріалах не функціонують ізольовано на підприємстві, а є інтегрованими сегментами в єдиній структурі системи управління по всьому ланцюжку постачання. ПОР з 12-ти тижневим циклом з поновленням 1 раз на тиждень виступає головним входом до початку планування виробництва теж з 12-ти тижневим циклом, планів потреби сировини, матеріалів, щоденного плану виробництва по всіх дільницях, цехах, лініях, плану розміщення готової продукції і дистрибуції.

Література

1. Гайфуллин Б.И., Обухов Н.А. Автоматизированные системы управления предприятиями стандарта MRP II / ERP. – М.: Богородский печатник, 2000.
2. Колесников С.Н. Стратегия бизнеса. – М.: Статус-кво, 2000.

УДК 658.1

Доц. С.С. Дикий – УкрДЛТУ

ПИТАННЯ ВИБОРУ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті висвітлюється питання вибору системи показників, які стимулювали б економію ресурсів, зниження собівартості продукції та підвищення її якості.

Doc. S.S. Dykyj – USUFWT

Question of a choice of parameters of industrial activity of divisions logging of an industry

In article elucidates question of indexes system choice, which stimulated a resources economy, lowering of unit cost and upgrading her.

Сполучною ланкою усіх організаційних форм внутрішньовиробничого відшкодування вартості, завдяки чому цей метод виступає як єдине ціле та може ви-

конувати свої функції, є система показників для оцінки роботи виробничих підрозділів лісопідприємства. З точки зору вдосконалення організації внутрішньовиробничого відшкодування вартості вибір системи показників діяльності підрозділів підприємства має основне значення. Вибір найбільш ефективної системи оціночних показників роботи підрозділів у сучасних умовах є однією з невирішених проблем.

Про "критерії" та "показники" економічної ефективності виробництва існує безліч думок. На наш погляд, критерій – це принциповий підхід, основна ознака, користуючись яким можна підходити до виміру ефективності. Показник служить числовою характеристикою, засобом кількісного виміру ефективності виробництва. Тому при оцінці діяльності госпрозрахункових ланок будемо користуватися поняттям "показник".

Для оцінки роботи внутрішніх підрозділів підприємства потрібна, безумовно, система показників, які стимулювали б економію ресурсів, зниження собівартості та підвищення якості продукції. Неможливо обмежуватися яким-небудь одним узагальнюючим показником. Свідоме використання економічних законів обумовлює всебічний контроль за господарськими процесами, що неможливо вирішити за допомогою одного показника з огляду різноманітності економічних законів. Крім того, поєднання державних, колективних та особистих інтересів можливо здійснити тільки за допомогою системи оціночних показників.

У промисловості знайшли широке застосування у різних варіантах дві основні принципові схеми оцінки внутрішньовиробничого відшкодування вартості. Перша базується на застосуванні у цехах таких показників, як обсяг реалізації продукції, прибуток, рентабельність. Друга – на застосуванні як основного показника оцінки роботи цеху собівартості продукції.

Які ж показники застосовувались та застосовуються у лісозаготівельній промисловості? На початку 70-х років в лісозаготівлях застосовувалося 12 систем різних оціночних показників. І у даний час єдиної системи оціночних показників для госпрозрахункових підрозділів лісозаготівельного підприємства не розроблено. В обстежених держлісгоспах лісопункти застосовують найрізноманітніші показники.

Ринкові відносини висувають, звичайно, на перше місце такі показники ефективності виробництва як прибуток та рентабельність. Відомо, однак, що лісопункти не мають закінченої бухгалтерської звітності розрахункового рахунку, на який надходить виручка від реалізації. А тому застосування цих показників, як оціночних для лісопунктів, є дуже проблематичним. Тому, на наш погляд, слід погодитися з думкою цих вчених-економістів, які виступають проти прибутку та рентабельності як оціночних показників лісопунктів та інших підрозділів лісозаготівельного підприємства. Без сумніву, робота підприємств в умовах ринку об'єктивізується у зростанні прибутку та рентабельності. Однак це не означає, що прибуток та рентабельність є кінцевою метою підрозділів підприємства, їх кінцевою метою є підвищення ефективності виробництва, досягнення якої забезпечується або підтверджується одержанням прибутку. Зростання ефективності виробництва – це перш за все зниження затрат на одиницю продукції, що і забезпечує підприємству прибуток.

Внутрішньовиробниче відшкодування вартості здійснюється методом господарювання, який забезпечує виконання завдань. Виходячи з цього, госпрозра-

хунок лісопунктів, майстерських ділянок, бригад характеризується показниками, які передбачені у завданнях та контролюються за допомогою обліку. При розробці системи внутрішньовиробничих показників необхідно брати до уваги особливості організації, які зумовлені галузевими відмінностями у технології, типом виробництва, його масштабами і структурою підприємства.

Щоби система показників служила для оцінки діяльності підрозділів лісозаготівельного вона повинна відповідати таким вимогам:

- включати мінімальне коло показників, які враховують умови виробництва конкретного внутрішньовиробничого підрозділу та забезпечують контроль за результатами його роботи;
- достовірно виражати кінцеві результати роботи внутрішньовиробничих ланок, внесок у загальні результати діяльності підприємства;
- містити показники, які забезпечують порівняння результатів праці з затратами на нього та з затратами інших аналогічних підрозділів лісозаготівельного підприємства;
- не залежати від діяльності інших підрозділів підприємства;
- служити основою організації матеріального стимулювання;
- випливати з даних системного бухгалтерського обліку та піддаватися оперативному контролю.

Останнє вимагає узгодження внутрішньовиробничих показників з діючою на підприємстві системою обліку та звітності, що сприяє оперативності планування та обліку показників при мінімальних затратах.

Метою процесу виробництва є виготовлення необхідних обсягів продукції відповідної якості при оптимальних залишках незавершеного виробництва і економії матеріальних, енергетичних та інших ресурсів. Виходячи з цієї мети процес лісозаготівельного виробництва, який здійснюється госпрозрахунковими підрозділами, повинні характеризувати показники обсягу виробництва, якості продукції і затрат по відповідних статтях. Такими показниками є обсяг лісопродукції у натуральному або вартісному виразі та її собівартість.

При використанні засобів праці у процесі виробництва ставиться мета одержання продукції при оптимальній наявності машин, механізмів та різноманітного обладнання, а також підвищення ефективності їх використання при мінімальних затратах на їх утримання.

Економічна ціль функціонування трудових ресурсів полягає у підвищенні продуктивності праці при певній чисельності працюючих і економії затрат, пов'язаних з використанням трудових ресурсів.

Система внутрішньовиробничих показників складається з двох груп, які характеризують обсяг виробничої діяльності та її ефективність, тому що ці показники виражають головне завдання кожної госпрозрахункової ланки забезпечити необхідний обсяг виробництва продукції з мінімальними затратами праці на її виготовлення.

На даний час у лісозаготівельному виробництві механізм внутрішньовиробничого відшкодування вартості недостатньо відпрацьований. Госпрозрахункові показники не пронизують усі підрозділи, починаючи від управління лісопідприємством та закінчуючи бригадою. Якщо діяльність підприємства у цілому оцінюється прибутком та рентабельністю, то ділянкам і бригадам встановлюються завдання тільки з обсягу виробництва, а такі показники як собівартість, фондівдача залишається поза їх діяльністю. Вдосконалення механізму господарювання повинно включати застосування такої системи госпрозрахункових показників, які

були б прийнятними на усіх рівнях лісозаготівельного виробництва. Залежно від того, закінчений чи незакінчений процес лісозаготівельних робіт виконує підрозділ, пропонуються такі системи оціночних показників.

Табл. Показники оцінки госпрозрахункової діяльності основних цехів лісозаготівельного підприємства

Показники	Одиниця виміру	Неповний технологічний цикл			Повний цикл або нижньоскладські роботи
		лісопункт		транспортний цех	
		лісосічні роботи	лісосічні роботи на вивезенні	вивезення	
I. Які характеризують обсяг					
1.Обсяг заготівлі	м ³	+	+	-	-
в т.ч. по породах	м ³	+	+	-	-
2. Обсяг вивезення	м ³	-	+	-	-
в т.ч. по породах	м ³	-	+	+	-
3.Товарна продукція	грн.	-	-	-	+
4. Номенклатура найбільш важливих видів продукції	м ³	-	-	-	+
II. Які характеризують ефективність виробництва					
1. Собівартість	грн.	+	+	+	+
2. Ріст продуктивності праці	%	+	+	+	+
3. Фондовіддача	грн.	-	-	-	+
	м ³	+	+	+	-

Взаємозв'язок пропонованих показників та їх зв'язок з прибутком та рентабельністю можна виразити схематично (рис. 1).

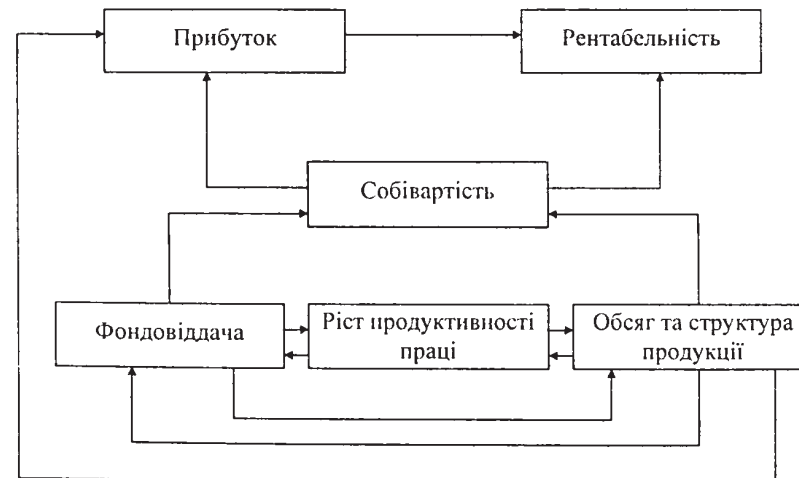

Рис. 1. Взаємозв'язок пропонованих показників та їх зв'язок з прибутком та рентабельністю